

OBRAZEC ZA PRIJAVO IN ODDAJO NATEČAJNEGA PRISPEVKA

»Lekcije narave: 100 let podnebnih zgodb, ki so oblikovale Goričko«

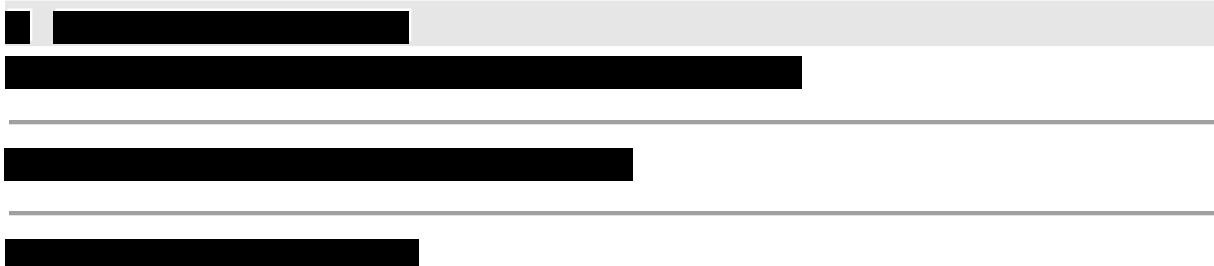
1. PODATKI O ŠOLI

Naziv šole: Osnovna šola Puconci

Naslov šole: Puconci 178, 9201 Puconci

---

3. PODATKI O AVTORJU (UČENCU/UČENKI)

Ime in priimek: Ela Hari

Razred: 8. a

Sofinancira
Evropska unija

4. PODATKI O PRISPEVKU

Naslov zgodbe: Podnebne spremembe na Goričkem

5. BESEDILO ZGODBE

(Največ 9.000 tipkanih znakov s presledki. Besedilo napišite v slovenskem jeziku.)

Podnebne spremembe se dogajajo po celem svetu in ogrožajo življenja ljudi, živali in rastlin. So dolgotrajne spremembe v temperaturah in padavinah. Večina jih nastane zaradi človekovih dejavnosti. Te spremembe so eden od največjih izzivov, s katerimi se sooča človeštvo v 21. stoletju. Podnebne spremembe so pomembne, saj vplivajo na skoraj vse v življenju. Vplivajo lahko na zdravje ljudi, saj višje temperature in onesnažen zrak povečujeta tveganje bolezni, pride lahko do hujših vremenskih pojavov, na primer suše poplave, vročinski valovi in tako dalje. Če pride do dviga morske gladine in taljenja ledenikov, so ogrožene vse obale po svetu. Podnebne spremembe vplivajo tudi na ekosisteme, saj se nekatere rastline in živali ne morejo dovolj hitro prilagoditi in to lahko vodi do izumrtja. Vplivajo tudi na kmetijstvo in prehrano, saj zaradi slabih razmer lahko pride do propada izdelkov, kar lahko vodi do lakote. Tudi voda lahko postane nepitna. Nekatere podnebne spremembe lahko uničujejo tudi hiše, naselja, kar lahko vodi do revščine, brezdomnosti in tako naprej. Spremembe povzročajo plazenje brežin in ogrožajo opraševalce. Dejavniki, ki vplivajo na podnebne spremembe, pa so sežiganje in kurjenje fosilnih goriv, krčenje gozdov, živinoreja, plini, avtomobili, traktorji, tovarne in tako dalje. Vse to lahko ob pretirani uporabi vodi do izumrtja ljudi. Zato moramo ukrepati čim prej. Take stvari se dogajajo vsepo svetu, tudi pri nas na Goričkem.

Goričko je gričevnata pokrajina v skrajnem severovzhodnem delu Slovenije, v Prekmurju. Ime je dobilo po številnih gričih, ki ležijo tam. Goričko je znano po travnikih, gozdovih, vinogradih, štokljah in številnih naravnih vrelih. Zadnjih nekaj desetletij se temperature vedno bolj višajo. Zaradi izpušnih plinov tovarn, kmetijstva in prevoznih sredstev prihaja do povečanja ozonske luknje, ki omogoča sevanje UV žarkov na površje zemlje, to pa škoduje vsem živim bitjem in povzroča kožnega raka. Podnebne spremembe že danes vplivajo na naravo in življenje ljudi na Goričkem. Najvišje temperature so poleti, velikokrat kar do 35°C, zato je Goričko med bolj sušnimi deli Slovenije. O vsem omenjenem sem se pogovorila z babico in z ostalimi sorodniki in izvedela o nekaj takih dogodkih na Goričkem.

Pred dvajsetimi leti, torej okoli leta 2005/2006, so moji starši dogradili del hiše, in medtem ko so čakali, da zgradijo streho, je bila velika nevihta in dež je začel padati tudi v hišo, zato sta moja mama in babica z vedri izlivali vodo iz hiše. Padlo je toliko dežja, da je bil poplavljen ves travnik in celotna njiva. Potok je bil napolnjen do vrha in voda se je začela izlirati na polja. Ob takih nevihtah pogosto hiše ostanejo brez streh, v strehah nastajajo luknje, največje posledice

Sofinancira
Evropska unija

so bile tudi v Šalovcih in Gornjih Petrovcih. Ko dež preide v hladne pasove, lahko zaradi nizkih temperatur pride do toče, ki je včasih majhna, lahko pa doseže tudi velikost pestnice, kar je lahko nevarno za ljudi, živali, poškoduje pa lahko tudi rastline.

Na Goričkem se pojavljajo tudi snežne nevihte. Prejšnje leto je prvič po 18 letih bilo tako veliko snega. To vem toliko bolj, saj se je moja sestra rodila pozimi, pred 18 leti, in je takrat baje zapadlo zelo veliko snega in tudi letos, na njen osemnajsti rojstni dan, je ponovno bilo veliko snega, kot da je bil namenjen prav njej. Sneg je padel čez noč in s sabo prinesel veliko težav, kot so bila podrtja drevesa po cestah, zaprte šole. Veliko otrok ni prišlo v šolo zaradi slabih vremenskih razmer, nekateri ljudje pa so ostali brez vode in elektrike več dni. Zaradi nizkih temperatur sta nekaterim ljudem zmrznila lovor in figa. Zaradi ledu je prišlo tudi do veliko nesreč. Ljudje so kopali sneg s streh, saj ga je bilo tako veliko. Pri naših sosedih je počila cev, zato se je zaradi nizkih temperatur nabralo 10 centimetrov ledu, kar je zelo ogrožalo promet. V spomladanskih mesecih pa v naši pokrajini nastopijo spet druge težave. Leta 2001 se je potok v naši vasi popolnoma izsušil. Tudi studenec je ostal brez vode in smo bili prisiljeni uporabljati mestni vodovod. Tistega leta je bila zelo velika suša. Včasih so v potoku bili raki in ribe, ko pa se je potok izsušil, pa so vse živali poginile.

Zaradi suše se izsušijo tudi drevesa, in ker drevesa proizvajajo kisik, lahko čez milijone let pride do izumrtja ljudi. Zaradi suše je tudi manj gob, saj potrebujejo vlago, da zrastejo. Vremenske spremembe lahko vplivajo tudi na ljudi, ne samo zaradi bolezni, ampak lahko vplivajo na počutje ljudi. Pri gradu Grad je zaradi podnebnih sprememb prišlo do plazjenja brežine, kar je ogrozilo njegovo stabilnost. Goričko je že tako ali tako tradicionalno bolj sušno območje, danes pa so suše daljše in bolj izrazite. Zmanjšuje se tudi količina podtalnice, kar vpliva na kmetijstvo in ekosisteme. Pogosti so kratkotrajni, intenzivni nalivi, ki povzročajo erozijo tal in škodijo pridelkom. Erozija tal se zgodi, ko se zgornja plast zemlje odnaša zaradi vode, vetra ali človeka. Slaba pa je zato, ker naredi manj rodovitna tla, slabše pridelke in več poplav. Na Goričkem se to dogaja pogosto zaradi močnih nalivov in gričev. Podnebnih sprememb ne moremo rešiti ali se jih znebiti, lahko pa postopoma zmanjšujemo vzroke in se prilagajamo posledicam. To lahko naredimo tako, da začnemo graditi sončne elektrarne na hišah in kmetijah, postanemo manj odvisni od fosilnih goriv, kot so kurilno olje in plin, organiziramo več skupnih prevozov, uvedemo električna vozila, vožnjo s kolesi, manj intenzivno rabo tal, lokalno pridelavo hrane, manjšo uporabo umetnih gnojil in tako naprej. Na Goričkem imamo Krajski park Goričko, ki je največji krajinski park v Sloveniji. Leži na severovzhodu države ob meji z Madžarsko in Avstrijo. Ustanovljen je bil leta 2003, z namenom ohranjanja naravne dediščine in kulturne dediščine na območju Goričkega. Obsega gričevnato pokrajino z mnogimi hribi, travniki gozdovi in vodnimi viri, v njem najdemo redke rastlinske in živalske vrste, kot so metulji, orhideje, in nekatere ptice. Kljub vsem tem skupnostim za zaščito narave se najdejo posamezniki, ki v okolje odlagajo smeti. Tudi izlivi goriv so škodljivi zaradi onesnaževanja podtalnice, ki se uporablja skoraj vsepovsod, torej kot vir pitne vode, pri kmetijstvu, v industriji, gospodinjstvu in tako dalje. Onesnaževanje z odpadki bi lahko zmanjšali z več

Sofinancira
Evropska unija

čistilnimi akcijami. Namesto da bi zbrali en dan na leto za čiščenje, bi lahko bila čistilna akcija vsak mesec ali vsakih nekaj mesecev.

Tudi reke in potoki so pogosto onesnaženi, kot aprila, leta 2018, ko so v Puconskem potoku opazili precej pene in temno obarvanost vode, in spet avgusta 2019, a takrat je prišlo do pogina rib in drugih vodnih živali zaradi hujšega onesnaženja. To se je spet ponovilo leta 2020 in to kaže, da se onesnaževanje lahko ponavlja, če se vzroki ne odpravijo. Zgodilo se je tudi v reki Ledavi, kjer je prišlo do množičnega pogina rib, to so ugotovili tako, da ribiči niso več našli skoraj nobene žive ribe. V Motvarjeh je iz bioplinarne ušlo približno 14 kubičnih metrov gnojnice, ki je nato odtekla v Kobiljski potok, posredovati so morali policija, gasilci in druge službe. Na robu Goričkega je bil leta 2019 potok Sovjak onesnažen z gnojnico. To se dogaja tudi v bližini Goričkega, kjer je izlitje gnojnice v potok Globetka onesnažilo približno 5 kilometrov potoka. Najpogostejši vzroki za to so izlivi gnojnice, kmetijstvo in industrijski izpusti. Posledice tega pa so pogin rib in drugih organizmov, onesnaženje vodnih virov ali celo dolgoročna škoda za ekosistem. Torej, da na kratko povzamem, podnebne spremembe se na Goričkem kažejo predvsem v višjih povprečnih temperaturah, pogostejših vročinskih valovih in neenakomerni razporeditvi padavin. Poletja postajajo vedno bolj vroča in sušna, pojavljajo pa se tudi intenzivni nalivi, ki povzročajo erozijo tal. Te spremembe vplivajo na kmetijstvo, živali, ljudi, vodne vire in ekosisteme. Glavni vzrok podnebnih sprememb je povečana količina toplogrednih plinov v ozračju, do tega pride zaradi človekovih dejavnosti, kot so na primer: uporaba fosilnih goriv, promet, industrija in intenzivno kmetijstvo. Ti plini povzročajo segrevanje ozračja. Na podnebne spremembe se lahko na Goričkem prilagodimo na različne načine, kot so: varčevanje z vodo, sajenje dreves, manjša uporaba fosilnih goriv, uporaba sončnih elektrarn in tako dalje. Zelo je pomembno, da ukrepamo takoj in da ne odlašamo več, saj vsako odlašanje pomeni večje posledice za okolje, gospodarstvo in kakovost življenja ljudi. Pomembno je tudi, da se otroke in vse ljudi nauči, kako skrbeti za okolje, da lahko počasi izboljšamo naš svet. Spremembe so po nekaterih krajih že vidne, saj je vse pogosteje opaženo izboljšano upravljanje z vodo, povečuje se tudi raba obnovljivih virov energije, torej sončna energija (sončno sevanje pretvarjamo v elektriko), vetrna energija (energijo vetra pretvarjamo v elektriko z uporabo vetrnih turbin), hidroenergija (energijo tekoče vode iz rek se pretvarja v elektriko s turbinami), biomasa (les, kmetijski ostanki, bioplin in tako dalje), geotermalna energija (toplota iz zemeljskih globin se uporablja za ogrevanje ali proizvodnjo elektrike), morska energija (energijo plimovanja, tokov in valov pretvarjamo v mehansko ali električno energijo). Pomembno je, da zavarujemo naravo, saj je okolje naš vir preživetja. Zrak, ki ga dihamo, voda, ki jo pijemo in hrana, ki jo jemo, so vsi del narave. Torej, če škodimo okolju, škodimo sami sebi. Onesnažen zrak lahko vodi do bolezni, onesnažena voda pa lahko vodi do resnih zdravstvenih težav. Drugi razlog je ohranjanje naravnega ravnovesja, saj je v naravi vse povezano, to pomeni, da če porušimo en del, lahko sproži verižne posledice, kot so izumiranje živali, uničenje ekosistemov in med njimi tudi podnebne spremembe. Varovanje narave pa je pomembno tudi za prihodnje generacije, saj če zdaj izrabimo vse naravne vire, jih ne bo za prihodnje generacije. Kaj pa lahko naredi posameznik v vsakodnevem življenju, da zavaruje

Sofinancira
Evropska unija

okolje in s tem pomaga tudi pri zmanjševanju podnebnih sprememb? Lahko skrbi za manj odpadkov, na primer ločuje smeti, reciklira, uporablja večkratne vrečke, steklenice in embalažo, se izogiba plastike za enkratno uporabo, varčuje z energijo, tako da ugasne luči, ko jih ne uporablja, uporablja varčne žarnice, varčuje z vodo, popravi puščajoče pipe, hodi peš ali uporablja kolo torej zmanjša uporabo avtov ali uporablja javni prevoz, kupuje lokalno pridelano hrano, ne kupuje stvari, ki jih ne potrebuje, ne odmetava stvari v naravo, sodeluje pri čistilnih akcijah ter spoštuje živali in rastline. Take preproste vsakodnevne dejavnosti lahko zelo pripomorejo pri reševanju našega planeta in odpravi podnebnih sprememb, ki prinašajo hude posledice. Prihodnost Goričkega je odvisna od tega, kako hitro in učinkovito ukrepamo danes. In tega se tod ljudje zavedamo zelo dobro.

